

Juli Capilla

L'instant fugaç

Premi Ibn Jafadja
Ciutat d'Alzira

I, malgrat tot, sent palpitar, a les venes,
latent, la sang cansada del meu pare:
ascla i tarquim que en el meu cos batega.
Note el cordó enèrgic de ma mare,
umbilical, que m'hi uneix ben a dintre
des que vaig nàixer, el mil nou-cents setanta...
Tot el que sóc els ho dec en gran mida:
l'esguard, el cor, l'idioma net que parle;
el pensament, el gest de rebel·lia!

I

Ara goses desfer uns cristalls diminuts
que retens a les mans com una aigua benèvola,
la impol·luta rosada de pedres aritmètiques
que la nit commemora com més va més amunt
cap a un cel misteriós, estrany, inaprehensible.
Capficat, t'atreveixes a ataüllar ferides
que vindran tard o d'hora, segons tots els pronòstics:
el vidre que agullones i prems amb l'ansietat
d'un dit sanguinolent, admonitori, tèrbol,
que t'assenyala amb ferma convicció i designi.
A poc a poc, ensumes entelèquies i somnis
que t'ofereix la vida generosa i proçaç.
Més ençà d'aquests jorns de terra desfermada,
has après —això creus— a desempallegar-te
de les restes sobreres que et van voler assignar
quan encara te'ls creies, als homes insolubles,
quan *encar'* confiaves en les benaurances,
i el proïisme et semblava generós, fet a mida,
contumaç i amable, altruista, educat.
Has comprès, tanmateix, que tot és un miratge,
un pacte immund de tàcites mentides i silencis
que aprofita, però, per cohabitar amb la gent
ben lluny de malentesos, enllà de diferències.

Has entès, finalment, després de molt de temps,
que tot podria ser millor si cadascú
assumira l'espai que ens pertoca a tothom,
si cedira una part de la nostra persona
als ulls d'uns déus incògnits que remugant van sempre
des de la seua absència omnipotent, dogmàtica,
a l'aguait, al servei, d'un trist escapulari.

II

Talla amb els versos l'aire i brinda davant el Sol
com si fos una ofrena pagana, ancestral:
sense déus, sense esglésies, ans de llençar la copa;
renuncia a la vida o pren-la amb tota la força;
sent del tauró el mossec, l'ullal sota les aigües,
el grum salat del blasme, l'olor roig de la sang;
abandonat, absent, a mercè dels corrents
—què importa, què hi farem, tant se me'n dóna, rai...—
del mar intempestiu en què ara et gronxes
al compàs de les ones, com un bogamarí.
Mentrestant, a la vora, les morses i les hienes
faran els prolegòmens del festí de la carn
—presenten, famolenques, les vetes del bistec,
la vespra del queixal, el retorçó del ventre.
Sent *piano* Radiohead mentre escrius el poema.
Desembulla records, realitats que no tornen;
somiala companys, morts cadàvers groguencs
que s'esfondren ingràvids a les fosses comunes.
Amb els teus pèls de coure i esvalotats d'ivori
fenyeràs versos greus: el fil d'aram al pit
que s'endinsa suïcida fins al fons del teu cor
amb els mots verinosos de la literatura.
I oblida, oblida, que mai has estat viu,

que vas ser un moribund des del jorn que vas nàixer.
Afaitat un pulmó i escup dins del femer
la cendra i la bromera que et punxa i corca l'ànima
talment un escarràs que et cargola per dintre.
Que *el dia* que vindrà et siga indiferent,
que el darrer alè frisós serà un reclam per viure.

III

Del dia que van nàixer, no se'n recorden pas.
Fet i fet, és així com els nounats del món
fan recompte d'un jorn estrany i inversemblant,
com si no es refiaren d'aquesta màgia insòlita
que consisteix a obrir els ulls perquè el coltell
talle de soca-rel el cordó que els unia
al líquid amniòtic del ventre maternal,
i uns metges delirants es van aplicar al deure
de dur la bossa buida a les escombraries
—els gossos carronyaires ja fa temps que es menjaren
les restes suculentas del seu infantament.
Del dia que vas nàixer, no te'n recordes pas.
Els pares t'han contat que vas veure la llum
en una insigne clínica que ja no existeix:
ara hi ha uns magatzems de gran anomenada,
una immobiliària i una agència de viatges.
Cada volta que hi entres sents una tremolor,
l'adrenalina et puja, perceps una irredempta
gana per fer tots fora, per dir-los paraulotes.
Però hi renunciess, finalment, i acabes
comprant iradament, obscena i compulsiva
segons marquen els cànons del bon capteniment.
Del dia que vaig nàixer, no me'n recorde pas.

Però us assegure que ara mateix faria
totes les mans i mànigues –atesa l'experiència–
per tornar-hi *ipso facto*, per evitar l'angoixa
de saber que al final d'aquest trajecte o túnel
l'única llum que hi ha té la incòmoda forma
d'un políedre obtús que ens deixa cecs per sempre.

IV

De totes les andròmines aquesta és la més vasta,
la més suggeridora al·legoria ínclita
de la vida i la mort, metàfora somorta.
Alguns s'hi arremolinen, s'hi acosten, s'hi arraïmen:
potser hi reconeixen un objecte ancestral,
adorable i mític; al capdavant, tabú,
segons l'accepció entredita i etnològica
del terme: talismà prohibitiu de pecat.
En Tàpies en va fer un reiterat motiu
de la seua pintura existencial i tràgica.
Val a dir que es tracta d'una quimera tova,
onírica i flexible en què ens colguem diàriament
—si més no els que tenim un sostre on caure morts.
Ací es perpetren mòrbides violacions de la psique,
hi vessem ben sovint la llança del desig
sobre el sexe indefens de la víctima propícia.
No ens hi estalviem trair cap pacte conjugal
i mai no preveiem restriccions del contacte.
Sens dubte, és aquest un terreny sense fites
ni impostades fronteres, un espai on surem
amb braçades olímpiques fins abastar el *karma*.
Un àmbit on l'homuncle s'escampa pertot,
s'ensenyoreix de tot, ho empastifa tot,

com en les arpilleres de Manolo Millares;
la línia horitzontal on expressem, lacònics,
l'enyor present d'un fêetre que sempre s'anuncia
i que oblidem a estones per autoafirmar-nos
tan ingènuament com també infructuosa.

V

Aquest home vulgar té serradís als ulls,
un tel que l'impel·leix a bordar com els gossos
de la sèrie de Saura, tan iguals, tan idèntics
als retrats dels cans morts de Velázquez, de Goya;
si el fiteu fixament, hi trobareu que ha
formigues als palmells com en *Un chien andalou*,
l'esguard com el brivall de Màlaga: bales de ferro
despullant vehement aristòcrates meuques
que pintà *demoiselles* amb esgarips d'espàtula.
Aquest home vulgar no sap què dir, no piula
al consell de l'empresa: no hi té res a dir;
com els quadres de Bacon, té el cos esquarterat:
és la bellesa atònita de la lletjor extrema,
antinòmia constant, banal i sexuada.
Els vianants del carrer no en fan esment quan passa:
ningú no se n'adona, de la insignificança
que l'home representa en un quadre realista
d'Antonio López, Boix, Heras o Armengol.
La seua fesomia és lluny d'una escultura
d'Oteiza o d'Ibarrola, d'Alfaro o de Chillida.
Pedra, ferro, fang, fusta, vidre, porexpan, terra:
materials per a un quadre de Miquel Barceló
que aquest home petit no sap interpretar

ni n'és protagonista. Aquest home no és res.
L'home del carrer..., deia Quico Pi de la Serra,
és aquest de qui us parle: insuls, anodí, pobre.
Ningú el recordarà el dia que se'n vaja
a criar assutzenes i malves a Necròpoli.
De rams, no en tindrà mai, perquè els seus familiars
ha temps que hauran mort també d'inanició,
d'estultícia o de ràbia. I un dia uns homes,
discrets i diligents, miraran d'emportar-se'l
—amb l'ossam per davant— a l'incinerador.